

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. US 163/06-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti G. S., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., v ktorej namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 148/02, na neverejnom zasadnutí 21. septembra 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 148/02 **p o r u š i l** základné právo G. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. G. S. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je jej Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý**

vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania G. S. v sume 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. M. M., B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti G. S. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 163/06-14 zo 17. mája 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť G. S., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., v ktorej namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 148/02.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že je účastníčkou konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 12 C 148/02, ktorého predmetom je žaloba spoločnosti A., spol. s r. o., so sídlom B. (ďalej len „žalobca“), o zaplatenie pohľadávky spolu s jej príslušenstvom (pohľadávka predstavuje náklady súvisiace s odtiahnutím osobného motorového vozidla sťažovateľky), ktoré ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo právoplatne skončené.

Konanie v tejto veci začalo 30. septembra 2002. Okresný súd v uvedený deň vydal v tejto veci platobný rozkaz sp. zn. 40 Ro/4234/02, proti ktorému sťažovateľka podala na okresnom súde 21. októbra 2002 odpor.

Okresný súd v predmetnej veci uskutočnil 18. marca 2003 pojednávanie, ktoré odročil. Pojednávanie následne konané 6. mája 2003 bolo pre neprítomnosť zákonnej sudkyne odročené. Pojednávanie konané 3. júna 2003, na ktorom sťažovateľka navrhla v rámci dokazovania vypočuť svedka, ktorého riadne označila, bolo okresným súdom odročené na neurčito.

Ďalšie pojednávanie v uvedenej veci uskutočnené 7. decembra 2005 okresný súd odročil pre neprítomnosť žalobcu. Sťažovateľka 13. decembra 2005 okresnému súdu na základe jeho výzvy oznámila, že trvá na vypočutí ňou navrhnutého svedka. Okresný súd pojednávanie uskutočnené 1. februára 2006 odročil pre neprítomnosť žalobcu s tým, že bude predvolaný sťažovateľkou navrhovaný svedok. Sťažovateľka v tento deň podala aj sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu. Dňa 30. marca 2006 sťažovateľka opätovne podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v namietanom konaní.

Okresný súd na pojednávaní konanom 5. apríla 2006, na ktoré sa riadne predvolaný sťažovateľkou navrhnutý svedok nedostavil, prijal uznesenie, ktorým návrh sťažovateľky z roku 2003 (po troch rokoch) na vykonanie dokazovania výsluchom svedka zamietol, a následne vyhlásil v tejto veci rozsudok, ktorým zaviazal sťažovateľku uhradiť žalobcovi žalovanú sumu.

Z vyššie uvedeného podľa sťažovateľky vyplýva, že v priebehu konania v tejto veci bol okresný súd absolútne nečinný dva a pol roka.

Činnosť okresného súdu v tomto konaní podľa nej navyše vykazuje aj znaky neefektívneho konania, ktoré spočíva v tom, že v predmetnom konaní nebol vypočutý svedok (po tom, ako sa po prvýkrát na pojednávanie 5. apríla 2006 nedostavil), ktorého

výsluch ako dôkaz sťažovateľka navrhla už 3. júna 2003, a v predmetnom konaní to bol podľa nej jeden z kľúčových dôkazov, ktorého nevykonanie zakladá jeden z odvolacích dôvodov. Za ďalší prejav neefektívnej činnosti okresného súdu sťažovateľka považuje skutočnosť, že okresný súd pojednávanie v uvedenej veci trikrát odročil (6. mája 2003 pre neprítomnosť sudcu, 7. decembra 2005 a 1. februára 2006 pre neprítomnosť žalobcu).

Dňa 5. apríla 2006 okresný súd pojednával v neprítomnosti žalobcu a rozhodol podľa nej „v chvate“ spôsobenom pravdepodobne podaním sťažnosti na prietahy v konaní sťažovateľkou. Postup okresného súdu v tomto konaní, ktorého snahou je rozhodnúť čo najskôr bez ohľadu na kvalitu, správnosť a spravodlivosť rozhodnutia, považuje sťažovateľka taktiež za neefektívny.

Podľa sťažovateľky predmetná vec nie je v rozhodovacej praxi všeobecných súdov vecou neznámou, nerozhodovanou a komplikovanou, práve naopak. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 3 Cdo 70/2003 vykonal kroky smerujúce k unifikácii rozhodovacej činnosti súdov nižšieho stupňa v obdobných veciach týkajúcich sa úhrady nákladov za odstránenie vozidla z komunikácie.

Sťažovateľka vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavnému súdu navrhla, aby rozhodol, že:

„1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 148/02 porušil základné právo G. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. G. S. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 40.000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

3. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť G. S. trovy konania vo výške 10.238,- Sk vrátane DPH do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet advokáta JUDr. M. M., so sídlom v B.“

Právny zástupca sťažovateľky ústavnému súdu na základe jeho výzvy podaním z 13. júna 2006 oznámil, že súhlasí s upustením od konania ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Okresný súd sa k predmetnej sťažnosti vyjadril na základe výzvy ústavného súdu podaním č. Spr. 3457/06 z 12. júla 2006 prostredníctvom svojho predsedu, v ktorom uviedol: „(...) *Nenamietam postup úkonov súdu tak, ako je podrobne uvedený v sťažnosti i napriek tomu, že v súvislosti s odchodom sudkyne do starobného dôchodku súd v čase od 3. 6. 2003 do októbra 2005 kedy došlo k prevzatiu oddelenia JUDr. S. nekonal, tak tento prieťah vzhľadom na charakter sporu nemožno kvalifikovať ako porušenie základných práv a slobôd na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ktoré by umožňovalo priznať finančné zadosťučinenie v navrhovanej výške. Navrhujem, aby súd zohľadnil najmä tú skutočnosť, že potom ako bola vec pridelená zákonnej sudkyne JUDr. S. vo veci sa priebežne konalo a bolo vo veci vyhlásené rozhodnutie. Navrhujem, aby ústavný súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil i samotný charakter súdneho sporu, kde sťažovateľka vystupuje v polohe odporkyne, pričom spáchanie priestupku v konaní ani nepopiera a predmetom konania sú náklady na odtiahnutie jej motorového vozidla v celkovej sume 2.700,-Sk. Momentálne sa spis nachádza na Krajskom súde v Bratislave v dôsledku rozhodovania o odvolaní sťažovateľky...*“

V závere svojho vyjadrenia predseda okresného súdu uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Žalobca doručil 30. septembra 2002 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 2 700 Sk smerujúci proti sťažovateľke, ktorý bol zaevidovaný pod

sp. zn. 12 C 148/02.

Okresný súd 30. septembra 2002 v predmetnej veci vydal platobný rozkaz sp. zn. 40 Ro/4234/02, ktorý bol následne doručený účastníkom konania. Sťažovateľka okresnému súdu 21. októbra 2002 doručila odpor proti vydanému platobnému rozkazu. Predmetná vec bola 5. novembra 2002 prevedená do oddelenia civilné veci, kde jej bola pridelená sp. zn. 12 C 148/2002.

Na základe úpravy z 20. novembra 2002 bol podaný odpor zaslaný žalobcovi, aby sa k nemu v lehote 10 dní vyjadril. Vyjadrenie žalobcu k podanému odporu bolo okresnému súdu doručené 5. decembra 2002.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 12. februára 2003 nariadil v predmetnej veci pojednávanie na 18. marec 2003 a nechal naň predvolať účastníkov konania.

Okresný súd na pojednávaní konanom 18. marca 2003 pripustil zmenu návrhu a následne po vypočutí žalobcu i právneho zástupcu sťažovateľky pojednávanie odročil na 6. máj 2003. Uvedené pojednávanie sa však v tento deň neuskutočnilo, pretože zákonný sudca musel z vážnych dôvodov opustiť pracovisko. Nové pojednávanie bolo nariadené na 3. jún 2003. Okresný súd pojednávanie konané 3. jún 2003 odročil na neurčito.

Podľa úradného záznamu spísaného 28. septembra 2005 bol spis v tejto veci na základe Návrhu zmeny rozvrhu práce okresného súdu z 19. septembra 2005 podľa č. Spr. 3821/2004-4 pridelený novej sudkyňi JUDr. V. S.

Pokynom z 21. novembra 2005 zákonný sudca nariadil pojednávanie na 7. december 2005.

Pojednávanie konané 7. decembra 2005 za neúčasti žalobcu a právneho zástupcu sťažovateľky bolo okresným súdom odročené na 1. február 2006. Podaním z 12. decembra 2005 sťažovateľka okresnému súdu oznámila, že trvá na vypočutí ňou navrhnutého svedka

I. Š.

Okresný súd pojednávanie konané 1. februára 2006 odročil na 5. apríl 2006 za účelom predvolania na vypočutie svedka I. Š. Predvolanie si svedok neprevzal a zásielka bola späť vrátená súdu 21. februára 2005.

Na č. 1. 45 sa v spise nachádzala sťažnosť na prietahy v konaní právneho zástupcu sťažovateľky adresovaná predsedovi okresného súdu a doručená súdu 2. februára 2006.

Na základe pokynu sudcu z 1. februára 2006 vyšší súdny úradník 8. februára 2006 zistil novú adresu svedka, ktorého súčasne telefonicky predvolal na nariadené pojednávanie.

Okresný súd na pojednávaní konanom 5. apríla 2006 v predmetnej veci uznesením zamietol návrh na vypočutie svedka a následne o merite veci rozhodol rozsudkom, ktorým návrhu žalobcu vyhovel.

Na č. 1. 53 sa v spise nachádzala fotokópia sťažnosti na prietahy v konaní z 30. marca 2006 (doručená 3. apríla 2003) adresovaná predsedovi súdu právnym zástupcom sťažovateľky.

Písomne vyhotovený rozsudok bol právnym zástupcom účastníkov konania doručený 11. mája 2006 - právnemu zástupcovi sťažovateľky a 16. mája 2006 -právnemu zástupcovi žalobcu.

Okresný súd na sťažnosť na prietahy v konaní z 30. marca 2006 odpovedal listom č. Spr. 2113/2006 zo 17. mája 2006, v ktorom predseda okresného súdu právnemu zástupcovi sťažovateľky oznámil, že v predmetnej veci bol vynesovaný rozsudok a ospravedlnil sa mu za oneskorené vybavenie jeho sťažnosti, ktorá bola omylom založená do súdneho spisu.

Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním zo 17. mája 2006

(doručeným v ten istý deň) podala okresnému súdu odvolanie proti rozsudku z 5. apríla 2006.

V spisovom materiáli sa ďalej na č. 1. 71 a 72 nachádzalo vyjadrenie vo veci konajúceho sudcu k podanej sťažnosti na prieťahy v konaní.

Spisový materiál v predmetnej veci bol 23. júna 2006 doručený Krajskému súdu v Bratislave za účelom rozhodnutia o podanom odvolaní.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov...“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o zaplatenie

pohľadávky, ktorá vznikla v súvislosti s odtiahnutím osobného motorového vozidla sťažovateľky. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, svedčiacu o právnej alebo skutkovej zložitosti veci, ktorá by mohla mať vplyv na predĺženie konania v tejto veci.

B) Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd hodnotí ako súčinnosť, sťažovateľka bola v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, reagovala na výzvy okresného súdu, zúčastňovala sa nariadených pojednávaní a na ochranu svojich práv využila účinný prostriedok nápravy, ktorý jej zákon na ochranu práv poskytuje. V správaní sťažovateľky, teda ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil dlhé obdobie nečinnosti okresného súdu, ktoré malo výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu trvajúce viac ako dva roky a päť mesiacov začalo 3. júna 2006, keď okresný súd odročil pojednávanie v tejto veci na neurčito a skončilo až 21. novembra 2005, keď okresný súd v tejto veci nariadil ďalšie pojednávanie. Nečinnosť okresného súdu v označenom období bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka je potrebné považovať za zbytočný priet'ah v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľky týkajúcim nevykonania dokazovania výsluchom svedka a nesprávnosti právnych záverov uvedených v rozsudku okresného súdu z 5. apríla 2006 ústavný súd poznamenáva, že uvedené námietky je oprávnený posúdiť krajský súd v rámci odvolacieho konania, ktoré v tejto veci prebieha na základe odvolania podaného sťažovateľkou.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, začalo

30. septembra 2002 a prvé meritórne rozhodnutie v tejto veci okresný súd vydal 5. apríla júna 2006, t. j. po viac ako troch rokoch a šiestich mesiacoch. Z uvedenej doby viac ako dva roky a päť mesiacov predstavuje obdobie, v ktorom v dôsledku nečinnosti okresného súdu dochádzalo k zbytočným priet'ahom v predmetnom konaní.

S ohľadom na uvedené skutočnosti nemožno dobu predmetného konania vedeného okresným súdom považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva s'ťažovateľky boli porušené.

2. S'ťažovateľka vo svojej s'ťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 40 000 Sk, ktoré odôvodnila tým, že je neprimerane dlhý čas vystavená značnej právnej neistote, sprevádzanej pocitom krivdy a zúfalstva, ktoré sú spôsobené niekoľkoročným nekonaním okresného súdu, resp. jeho neefektívnou činnosťou, pričom tieto negatívne pocity jej spôsobujú „permanentný stres a vyvolávajú v nej pochybnosti o plnení si funkcií štátu“. S'ťažovateľka je presvedčená, že hodnota sporu nie je pre stanovenie primeraného zadosťučinenia určujúca, pretože porušenie ňou namietaných práv sa v jej „vnútornej sfére“ negatívne prejavuje bez ohľadu na výšku hodnoty sporu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pretože porušenie základného práva s'ťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd s'ťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 30 000 Sk. Táto suma zohľadňuje predmet konania okresného súdu, dĺžku zbytočných prietahov v tomto konaní (dva roky a päť mesiacov), ako aj ďalšie okolnosti tohto prípadu a s nimi spojenú ujmu sťažovateľky.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľky nevyhovel.

3. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 10 238 Sk vrátane DPH, ktoré ďalej bližšie nešpecifikoval.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 13 ods. 3, § 14, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovatelia namietajú, v zásade nie je oceneľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2006 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu 164 Sk.

V súlade s týmito ustanoveniami možno teda trovy konania vyčíslieť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd) vrátane režijného paušálu a DPH ($2 \times 2\,730 \text{ Sk} + 2 \times 164 \text{ Sk} + 19\% \text{ z } 5\,788 \text{ Sk} = 6\,888 \text{ Sk}$). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda činí 6 888 Sk.

Ústavný súd právnomu zástupcovi sťažovateľky priznal odmenu vo výške 6 888 Sk a v zostávajúcej časti jeho nároku na náhradu trov konania nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2006